

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

Робоча програма
навчальної дисципліни
"АНТИКРИЗОВА ПОДАТКОВА ПОЛІТИКА"
для студентів спеціальності
8.03050801 "Фінанси і кредит"
денної форми навчання

Харків
ХНЕУ ім. С. Кузнеця
2016

Затверджено на засіданні кафедри оподаткування.
Протокол № 1 від 27.08.2015 р.

Самостійне електронне текстове мережеве видання

Укладачі: Ю. Б. Іванов
О. В. Костяна

Робоча програма навчальної дисципліни "Антикризова податкова політика" для студентів спеціальності 8.03050801 "Фінанси і кредит" денної форм навчання : [Електронне видання] / уклад. Ю. Б. Іванов, О. В. Костяна. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2016. – 53 с.

Подано тематичний план навчальної дисципліни та її зміст за модулями й темами. Вміщено плани лекцій, практичних та семінарських занять, матеріали для закріплення знань (завдання для самостійної роботи, контрольні запитання), критерії оцінювання знань студентів, професійні компетентності, якими повинен володіти студент після вивчення дисципліни.

Рекомендовано для студентів спеціальності 8.03050801 "Фінанси і кредит" денної форми навчання.

Вступ

Становлення та розвиток світового господарства не є стабільним процесом та супроводжується виникненням кризових явищ. Циклічні коливання в господарському житті й окремих суб'єктів, і держав, і світової економіки в цілому є невід'ємною характеристикою економічного розвитку і викликані низкою причин різних за характером та ступенем впливу. Зазвичай у стані економічної нестабільності, що спричинена циклічними коливаннями при переході від одного стану рівноваги економічної системи до іншого, виникає багато негативних наслідків у всіх сферах суспільного та економічного життя.

На сучасному етапі розвитку, що характеризується загостреним проявом кризових явищ в економіці, важливо дослідити, за допомогою яких механізмів та з яким результатом держава може впливати на поведінку суб'єктів господарювання, використовуючи заходи податкової політики, для зниження негативних наслідків кризових явищ для економіки. Тому навчальна дисципліна "Антикризова податкова політика" є важливою для підготовки магістрів за спеціальністю 8.03050801 "Фінанси" для денної форми навчання.

Необхідним елементом успішного засвоєння навчального матеріалу дисципліни "Антикризова податкова політика" є самостійна робота студентів із законодавчими, нормативними актами та спеціальною літературою з питань податкової політики та циклічності економічного розвитку. Вона є невід'ємною частиною циклу економічних дисциплін, необхідних робітникам економічних підрозділів підприємств незалежно від форми власності та організаційно-правової форми господарювання та робітникам контролюючих органів.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 5	Галузь знань 0305 "Економіка та підприємництво"	Варіативна
Змістових модулів – 2	Спеціальність 8.03050803 "Оподаткування"	Рік підготовки
		1 М
Загальна кількість годин – 150	Спеціальність 8.03050803 "Оподаткування"	Семестр
		1-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2,5; самостійної роботи студента – 7	Освітній ступінь: магістр	Лекції
		20 год
		Практичні, семінарські
		20 год
		Самостійна робота
		110 год
		Вид контролю
іспит		

Примітка. Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 36 %.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни – формування у студентів теоретичних знань та практичних навичок формування та провадження антикризової податкової політики.

Для досягнення мети поставлені **основні завдання, які полягають у вивченні:**

циклічної складової функціонування економічної системи держави; особливостей антикризової податкової політики підприємства; механізмів провадження антикризової податкової політики держави; порядку здійснення заходів податкового регулювання в період економічної кризи;

оптимізації податкових зобов'язань платників податків під час економічної кризи.

"Антикризова податкова політика" – навчальна дисципліна, що вивчає особливості провадження податкової політики в період економічної кризи на макро- та мікроекономічному рівні.

Об'єктом навчальної дисципліни є система фінансово-економічних правовідносин, що виникають в процесі оподаткування окремих видів операцій суб'єктів господарювання з урахуванням циклічності розвитку економіки.

Предметом навчальної дисципліни є теоретичні та практичні особливості провадження антикризової податкової політики держави та підприємства.

З метою найкращого засвоєння навчального матеріалу дисципліни студенти повинні до його початку опанувати знаннями і набути навичок у галузі загальної економічної теорії, фінансів, макроекономіки, економіки, вміти простежити вплив економічних важелів державного управління економікою на основні фінансово-економічні показники роботи підприємств та їх фінансовий стан. Вивчення навчальної дисципліни ґрунтується на знаннях з податкової системи, корпоративних фінансів, фінансового аналізу, фіскального адміністрування, податкових розрахунків і звітності, бухгалтерського обліку в управлінні підприємством, економіки підприємства. Дану дисципліну вивчають студенти, які опанували знання з таких спеціальних дисциплін, як "Податкова система", "Податковий та фінансовий облік", "Бухгалтерський облік", "Фінанси".

У процесі навчання студенти отримують необхідні знання та навички під час лекційних занять і виконуючи практичні завдання. Найбільш складні питання винесено на розгляд і обговорення під час семінарських занять. Велике значення в процесі вивчення та закріплення знань має також самостійна робота студентів. Усі ці види занять розроблено відповідно до вимог кредитно-трансферної системи організації навчального процесу.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти повинні **знати:**

основні причини виникнення економічних криз та чинники, що впливають на характер перебігу кризових явищ в економіці;

зарубіжний досвід провадження антикризової податкової політики;

особливості економічних криз, що мали місце в Україні та заходи податкової політики, що впроваджувалися;

особливості застосування інструментів податкової політики в період економічної кризи;

ВМІТИ:

визначати причини виникнення кризових явищ в економіці держави та їх наслідки;

формувати інструментарій антикризової податкової політики держави з урахуванням причин виникнення та особливостей перебігу кризових явищ в економіці;

визначати можливі позитивні наслідки та ризики впровадження інструментів антикризової податкової політики;

розробляти та впроваджувати антикризову податкову політику підприємства.

У процесі викладання навчальної дисципліни основна увага приділяється оволодінню студентами професійними компетентностями, що наведені в табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Професійні компетентності, які отримують студенти після вивчення навчальної дисципліни

Код компетентності	Назва компетентності	Складові компетентності
1	2	3
АПП* 1	Визначати особливості виникнення та перебігу економічних криз	Знати особливості проявів циклічності економічного розвитку держави
		Володіти основними поняттями щодо циклічності економічного розвитку
		Знати види економічних циклів
		Розрізняти стадії економічного циклу
		Визначати причини виникнення кризових явищ в економіці
		Прогнозувати наслідки економічних криз для держави
АПП 2	Формувати інструментарій антикризової податкової політики	Визначати інструменти податкової політики, що можуть бути застосовані в період економічної кризи
		Формувати комплекси заходів антикризової податкової політики дискреційного та недискреційного характеру
		Визначати період застосування інструментів дискреційного характеру
		Формулювати законодавчі ініціативи щодо впровадження визначених заходів антикризової податкової політики
		Формувати комплекси заходів антикризової політики підприємства

1	2	3
АПП 3	Визначати наслідки застосування інструментів антикризової податкової політики	Визначати можливі позитивні наслідки впровадження антикризових заходів податкової політики для держави
		Визначати ризики впровадження антикризових заходів податкової політики для держави
		Визначати можливі позитивні наслідки впровадження антикризових заходів податкової політики для економічних суб'єктів
		Визначати ризики впровадження антикризових заходів податкової політики для економічних суб'єктів
		Приймати рішення щодо доцільності впровадження окремих інструментів антикризової податкової політики на основі аналізу можливих позитивних наслідків застосування та ризиків

*Антикризова податкова політика

Структуру складових професійних компетентностей та їх формування відповідно до Національної рамки кваліфікацій України наведено в додатку А.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Загальна характеристика антикризової податкової політики

Тема 1. Циклічність економічного розвитку як об'єктивна закономірність

1.1. Сутність, природа, складові економічного циклу.

Циклічний характер економічного розвитку та його природа. Стадії економічного циклу та їх характерні особливості, види економічних циклів.

1.2. Особливості економічних циклів у сучасному світі.

Вплив глобалізаційних та інтеграційних процесів на перебіг циклічних коливань у розвитку економік різних держав світу. Світовий масштаб розповсюдження кризових явищ в економіках сучасних держав.

1.3. Криза як невід'ємна складова економічного циклу.

Визначення сутності кризи як стадії економічного циклу, причини виникнення кризових явищ, види економічних криз, наслідки кризових явищ для економіки держави.

Тема 2. Вплив криз на розвиток світової економіки

2.1. Економічні кризи XIX сторіччя.

Перша світова економічна криза 1857 року, що почалася в США та спричинена масовими банкрутствами залізничних компаній і обвалом ринку акцій. Світова фінансова криза, що почалася в 1873 році з Австрії та Німеччини.

2.2. Економічні кризи XX та XXI сторіч в економіках розвинутих країн.

Історія світових економічних криз (Велика депресія 30-х рр. XX ст., "Чорний понеділок" 1987 року, Світова фінансово-економічна криза), причини виникнення, природа, тривалість та наслідки.

2.3. Економічні кризи в історії сучасної України.

Економічна криза 90-х рр. XX ст. як криза переходу від командно-адміністративної форми економіки до ринкової. Світова фінансово-економічна криза 2008-2009 рр. в Україні. Вплив на економічні процеси військово-політичної кризи, що розпочалася у 2013 р.

Тема 3. Антикризова економічна політика держави

3.1. Загальна характеристика антикризової економічної політики держави.

Мета, завдання та необхідність провадження антикризової політики держави. Етапи та напрями реалізації антикризової політики держави.

3.2. Інструменти антикризової політики.

Інструменти грошово-кредитної політики. Інструменти інвестиційної та інноваційної політики. Податково-бюджетні інструменти. Роль світових організацій у подоланні кризових явищ у економіках різних країн.

3.3. Податкові важелі у системі заходів антикризової політики.

Роль застосування податкових важелів у формуванні антикризової економічної політики держави. Переваги на недоліки застосування заходів антикризової податкової політики

Тема 4. Особливості провадження антикризової податкової політики

4.1. Антикризова податкова політика держави: загальні риси.

Мета та основні завдання провадження антикризової податкової політики держави. Напрями реалізації та принципи здійснення антикризової податкової політики.

4.2. Види антикризової податкової політики.

Дискреційна та недискреційна податкова політика. Особливості застосування заходів дискреційної та недискреційної політики залежно від причин виникнення та характеру кризових явищ.

Тема 5. Інструментарій антикризової податкової політики

5.1. Інструменти податкової політики.

Визначення інструментів податкової політики. Види інструментів: комплексні, системні та локальні. Порівняльний аналіз та сфера застосування окремих груп інструментів.

5.2. Інструменти податкової політики на стадіях пожвавлення та піднесення.

Особливості формування інструментарію антикризової податкової політики для стадій піднесення та пожвавлення. Вплив застосування інструментів податкової політики на соціальні та економічні процеси в період економічного зростання.

5.3. Особливості застосування інструментів податкової політики в період економічних криз та депресії.

Особливості вибору інструментів податкового регулювання залежно від причин виникнення та характеру розповсюдження кризових явищ в економіці держави.

Змістовий модуль 2. Специфіка формування антикризової політики за допомогою різних видів податків

Тема 6. Особливості застосування регулюючого потенціалу оподаткування доходів фізичних та юридичних осіб у період економічної кризи

6.1. Світовий досвід застосування інструментів антикризової податкової політики щодо оподаткування доходів фізичних та юридичних осіб.

Визначення переліку інструментів антикризової податкової політики щодо корпоративного та прибуткового податків, що можуть бути застосовані в період кризи. Зарубіжний досвід застосування інструментів корпоративного та прибуткового податків у період світової фінансово-економічної кризи. Позитивні та негативні наслідки застосування інструментів.

6.2. Вітчизняний досвід застосування інструментів антикризової податкової політики щодо податку на прибуток підприємств та податку на доходи фізичних осіб.

Визначення переліку інструментів антикризового характеру щодо оподаткування доходів фізичних та юридичних осіб, що застосовувалися в сучасній Україні під час економічних криз (кризи 90-х рр., світової фінансово-економічної кризи, та сучасної кризи, що розпочалася у 2013 р.) і визначення характеру впливу таких інструментів на економічні процеси.

Тема 7. Антикризовий регулюючий потенціал непрямих податків

7.1. Світовий досвід застосування інструментів антикризової податкової політики щодо ПДВ, акцизу та мита.

Визначення особливостей застосування заходів антикризової політики щодо непрямих податків у період світової фінансово-економічної кризи в зарубіжних країнах.

7.2. Застосування інструментів антикризової податкової політики щодо непрямих податків.

Визначення особливостей формування інструментарію антикризової податкової політики щодо оподаткування непрямыми податками в Україні під час економічних криз (кризи 90-х рр., світової фінансово-економічної кризи, та сучасної кризи, що розпочалася у 2013 р.) та характер впливу таких інструментів на економічні процеси в державі.

Тема 8. Особливості формування інструментарію антикризової податкової політики щодо майнових та інших податків

8.1. Застосування регулятивного потенціалу майнового оподаткування в період криз.

Визначення переліку інструментів антикризової політики, що можуть застосовуватися в період економічних криз щодо оподаткування майна фізичних та юридичних осіб. Визначення характеру впливу застосування таких інструментів на соціальні та економічні процеси в державі.

8.2. Світовий та вітчизняний досвід застосування заходів антикризової політики щодо майнового оподаткування.

Особливості застосування інструментів антикризової податкової політики щодо майнового оподаткування під час світової фінансово-економічної кризи в зарубіжних країнах та Україні. Позитивні та негативні наслідки застосування таких заходів.

8.3. Вітчизняний досвід застосування інструментів антикризової податкової політики щодо інших податків та зборів.

Особливості впровадження військового збору в Україні в період кризи. Позитивні та негативні наслідки застосування збору для держави та економічних суб'єктів.

Тема 9. Особливості формування комплексу інструментів антикризової податкової політики

9.1. Застосування заходів антикризової політики щодо прямих та непрямих податків.

Характер впливу інструментів податкової політики щодо прямих та непрямих податків на соціальні та економічні процеси в державі. Переваги

та недоліки застосування регулюючого потенціалу прямих та непрямих податків у період економічних криз.

9.2. Формування інструментарію податкової політики залежно від причин виникнення та характеру кризових явищ.

Період застосування інструментарію антикризового податкового регулювання. Особливості впровадження інструментарію антикризового податкового регулювання залежно від обсягу фінансових ресурсів, якими володіє держава та обсягу доходної частини бюджету.

9.3. Визначення характеру впливу застосування сформованого комплексу заходів антикризової податкової політики на економіку держави.

Позитивні наслідки та можливі ризики впровадження комплексів заходів антикризової податкової політики на економічні та соціальні процеси. Бюджетна ефективність застосування інструментів антикризової податкової політики.

9.4. Лаги податкової політики.

Зовнішній та внутрішній лаги застосування інструментів податкової політики. Чинники, що здійснюють вплив на тривалість лагів податкової політики.

Тема 10. Антикризова податкова політика підприємства

10.1. Теоретичні засади оптимізації оподаткування.

Поняття і сутність оптимізації оподаткування. Принципи оптимізації оподаткування на підприємстві. Податковий менеджмент на підприємстві.

10.2. Податкове планування на підприємстві в період економічної кризи.

Сутність та етапи податкового планування. Методи та види податкового планування. Особливості здійснення податкового планування в період економічної кризи. Ризики податкового планування в кризовий період.

10.3. Шляхи оптимізації оподаткування на підприємстві під час економічної кризи.

Основні напрями оптимізації оподаткування на підприємстві в період загального економічного спаду. Критерій оптимальності відносно обсягу податкових зобов'язань підприємств. Типові схеми податкового планування.

4. Структура навчальної дисципліни

Із самого початку вивчення навчальної дисципліни кожен студент має бути ознайомлений як з робочою програмою навчальної дисципліни і формами організації навчання, так і зі структурою, змістом та обсягом кожного з її навчальних модулів, а також з усіма видами контролю та методикою оцінювання сформованих професійних компетентностей.

Вивчення студентом навчальної дисципліни відбувається шляхом послідовного і ґрунтовного опрацювання навчальних модулів. Навчальний модуль – це окремий, відносно самостійний блок дисципліни, який логічно об'єднує кілька навчальних елементів дисципліни за змістом та взаємозв'язками. Тематичний план дисципліни складається з двох змістових модулів (табл. 4.1).

Таблиця 4.1

Структура залікового кредиту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	денна форма				
	усього	у тому числі			
		лекційні	Практичні та семінарські	проведення підсумкового контролю	самостійна робота
1	2	3	4	5	6
Змістовий модуль 1.					
Загальна характеристика антикризової податкової політики					
Тема 1. Циклічність економічного розвитку як об'єктивна закономірність	14	2	2	–	10
Тема 2. Вплив криз на розвиток світової економіки	14	2	2	–	10
Тема 3. Антикризова економічна політика держави	14	2	2	–	10
Тема 4. Особливості провадження антикризової податкової політики	14	2	2	–	10
Тема 5. Інструментарій антикризової податкової політики	14	2	2	–	10
Разом за змістовим модулем 1	70	10	10	0	50

1	2	3	4	5	6
Змістовий модуль 2.					
Специфіка формування антикризової політики за допомогою різних видів податків					
Тема 6. Особливості застосування регулюючого потенціалу оподаткування доходів фізичних та юридичних осіб у період економічної кризи	15	2	2	–	10
Тема 7. Антикризовий регулюючий потенціал непрямих податків	14	2	2	–	10
Тема 8. Особливості формування інструментарію антикризової податкової політики щодо майнових та інших податків	14	2	2		10
Тема 9. Особливості формування комплексу інструментів антикризової податкової політики	14	2	2	–	10
Тема 10. Антикризова податкова політика підприємства	14	2	2	–	10
Разом за змістовим модулем 2	70	10	10	0	50
Підготовка до екзамену	10	–	–	–	10
Усього годин	150	20	20	10	110

5. Теми та плани семінарських занять

Семінарське заняття – форма навчального заняття, за якої викладач організовує дискусію навколо попередньо визначених тем, до яких студенти готують тези виступів. На кожному семінарському занятті викладач оцінює підготовлені доповіді та презентації з окреслених питань (табл. 5.1), їх виступи, активність у дискусії, вміння формулювати і відстоювати свою позицію. Підсумкові бали за кожне семінарське заняття виставляються у електронний журнал. Отримані студентом бали за окремі семінарські заняття враховуються в процесі накопичення підсумкових балів з даної навчальної дисципліни.

Плани семінарських занять

Назва теми	Програмні питання	Кількість годин	Література
1	2	3	4
Змістовий модуль 1.			
Загальна характеристика антикризової податкової політики			
Тема 1. Циклічність економічного розвитку як об'єктивна закономірність	<i>Тема семінарського заняття "Економічні цикли"</i> 1. Поняття циклічності економічного розвитку. 2. Види та класифікація економічних циклів. 3. Стадії економічного циклу: загальна характеристика процесів та явищ, які характерні для кожної з його стадій. 4. Чинники, що впливають на перебіг економічних циклів	2	Основна: [1, 2; 5, 6, 10 – 16] додаткова: [24 – 26]; інформаційні ресурси [37; 65]
Тема 2. Вплив криз на розвиток світової економіки	<i>Тема семінарського заняття "Економічні кризи в розвитку світової економіки":</i> 1. Сутність економічних криз та причини їх виникнення. 2. "Велика депресія" 30-х рр. – характерні особливості кризи 3. Світова фінансова економічна криза, що розпочалася у 2008 р. та її вплив на розвиток світової економіки та економіки України	2	Основна: [1; 2; 5; 6; 8; 9; 11; 13; 15; 16]; додаткова: [18; 23 – 26]; інформаційні ресурси [30; 39; 41 – 43; 49; 50; 57]
Змістовий модуль 2.			
Специфіка формування антикризової політики за допомогою різних видів податків			
Тема 6. Антикризовий регулюючий потенціал непрямих податків	<i>Тема семінарського заняття "Використання важелів непрямого оподаткування при провадженні антикризової політики"</i> 1. Вплив непрямого оподаткування на економічні процеси. 2. Інструменти акцизного оподаткування в період економічних криз: світовий та вітчизняний досвід.	2	Основна: [1; 2; 5 – 8; 11 – 14, 15; 16]; додаткова: [18; 24 – 28]; інформаційні ресурси [32; 35; 37; 38; 41; 44; 47; 61; 62]

1	2	3	4
	<p>3. Особливості оподаткування ПДВ в період світової фінансово-економічної кризи у зарубіжних країнах.</p> <p>4. Особливості оподаткування ПДВ в період світової фінансово-економічної кризи у Україні.</p> <p>5. Порівняння впливу інструментів прямого та непрямого оподаткування на економічні та соціальні процеси в період економічної кризи</p>		
Тема 10. Антикризова податкова політика підприємства	<p><i>Тема семінарського заняття "Податкове планування на підприємстві в період економічної кризи":</i></p> <p>1. Причини використання податкового планування на підприємстві.</p> <p>2. Особливості здійснення податкового планування в період кризи.</p> <p>3. Способи ухилення від оподаткування та мінімізації податкових зобов'язань: спільні та відмінні риси</p>	2	<p>Основна: [1–7; 11, 12 – 16]; додаткова: [18; 19; 22; 24; 25; 26], інформаційні ресурси [53; 58]</p>
Усього годин		10	

6. Теми практичних занять

Практичне заняття – форма навчального заняття, за якої викладач організовує детальний розгляд окремих теоретичних положень навчальної дисципліни і формує вміння та навички їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання студентом сформульованих завдань. Проведення таких занять ґрунтується на попередньо підготовленому методичному матеріалі – тестах для виявлення ступеня оволодіння необхідними теоретичними положеннями, наборі завдань різного рівня складності для розв'язування їх на занятті. Воно включає проведення попереднього контролю знань, вмінь і навичок студентів, постановку загальної проблеми викладачем та її обговорення за участю студентів, розв'язування завдань

із їх обговоренням, розв'язування контрольних завдань, їх перевірку, оцінювання (табл. 6.1).

Таблиця 6.1

Перелік тем практичних занять

Назва змістового модуля	Теми практичних занять (за модулями)	Кількість годин	Література
<i>Змістовий модуль 1.</i> Загальна характеристика антикризової податкової політики	Визначення інструментів дискреційної на недискреційної політики	1	Основна: [1; 2; 5; 6, 10 – 16]; додаткова: [24 – 26], інформаційні ресурси [37, 60]
	Порівняльний аналіз заходів дискреційної та недискреційної податкової політики	1	Основна: [3; 7; 9; 10, 13 – 15]; додаткова: [27 – 29], інформаційні ресурси [38, 52]
	Визначення заходів податкової політики, що можуть застосовуватися на стадії піднесення та поживлення	1	Основна: [1; 2; 5 – 7; 10; 11 – 15]; додаткова: [18; 24 – 26], інформаційні ресурси [40; 43; 48; 64]
	Визначення заходів податкової політики, що можуть застосовуватися на стадіях економічного спаду та депресії	1	Основна: [1; 2; 5 – 7; 10; 11; 13; 15; 16]; додаткова: [18; 19; 23 – 25], інформаційні ресурси [36; 39; 41; 42; 43; 53; 54; 57; 62]
<i>Змістовий модуль 2.</i> Специфіка формування антикризової політики за допомогою різних видів податків	Визначення переліку інструментів антикризової політики щодо прямого оподаткування	1	Основна: [3 – 7; 12-16]; додаткова: [18; 19; 22; 24 – 26], інформаційні ресурси [29; 34; 36; 39; 43; 60; 68]
	Визначення переліку інструментів антикризової політики щодо оподаткування ПДВ	1	Основна: [3; 6 – 8; 13 – 16]; додаткова: [17 – 19; 25; 26;]; інформаційні ресурси [37; 43; 53; 61; 63]
	Застосування податкових пільг як інструменту антикризової податкової політики	1	Основна: [4; 6; 11 – 14]; додаткова: [18; 19; 22; 24 – 26]; інформаційні ресурси [34; 37; 39; 43; 60; 68;]
	Визначення переліку інструментів антикризової політики щодо акцизного оподаткування	1	Основна: [1; 6; 8; 12; 14; 16]; додаткова: [18; 24 – 27; 29]; інформаційні ресурси [32; 38; 41; 44; 47; 60; 62]
	Визначення наслідків здійснення оптимізації податкових платежів в період кризи	2	Основна: [2; 3; 5; 7; 11; 13; 16]; додаткова: [18; 19; 22; 24 – 26]; інформаційні ресурси [29; 34; 36; 37; 40; 45; 49]
Разом годин за змістовими модулями		10	

6.1. Приклади типових практичних завдань за темами

Змістовий модуль 1.

Загальна характеристика антикризової податкової політики

Тема 4. Особливості провадження антикризової податкової політики

Рівень 1. Обґрунтуйте, які заходи дискреційної податкової політики доцільно впроваджувати у випадку коли економіка держави характеризується такими показниками: високий рівень інфляції, зниження обсягів виробництва, зростання безробіття, зниження реальних доходів населення?

Рівень 2. Обґрунтуйте, для яких стадій економічного циклу доцільно застосовувати заходи дискреційної податкової політики, а для яких доцільно поєднувати комплекси заходів дискреційної та недискреційної податкової політики?

Рівень 3. Здійсніть порівняльний аналіз застосування заходів дискреційної та недискреційної податкової політики. Визначити переваги та недоліки заходів дискреційної та недискреційної податкової політики для різних стадій економічного циклу.

Тема 6. Антикризовий регулюючий потенціал непрямих податків

Рівень 1. Обґрунтуйте, які інструменти податкової політики щодо оподаткування акцизним податком застосовувалися під час економічних криз в Україні (світова фінансово-економічна криза 2008 – 2009 рр., та політична криза, що розпочалася наприкінці 2013 р.)? Поясніть, який вплив здійснюють такі заходи на соціальні та економічні процеси в державі.

Рівень 2. Здійсніть порівняльний аналіз застосування заходів антикризової податкової політики щодо прямих і непрямих податків. Визначте переваги та недоліки застосування інструментів антикризової податкової політики щодо прямих та непрямих податків?

Рівень 3. Сформууйте комплекс заходів антикризової податкової політики щодо оподаткування митом, ПДВ та акцизним податком. Визначте можливі позитивні наслідки та ризики впровадження сформованого комплексу заходів.

7. Самостійна робота

Самостійна робота студента (СРС) – це форма організації навчального процесу, за якої заплановані завдання виконуються студентом самостійно під методичним керівництвом викладача.

Мета СРС – засвоєння в повному обсязі навчальної програми та формування у студентів загальних і професійних компетентностей, які відіграють суттєву роль у становленні майбутнього фахівця вищого рівня кваліфікації.

Навчальний час, відведений для самостійної роботи студентів денної форми навчання, визначається навчальним планом і становить 70 % (110 годин) від загального обсягу навчального часу на вивчення дисципліни (160 години). У ході самостійної роботи студент має перетворитися на активного учасника навчального процесу, навчитися свідомо ставитися до оволодіння теоретичними і практичними знаннями, вільно орієнтуватися в інформаційному просторі, нести індивідуальну відповідальність за якість власної професійної підготовки. СРС включає: опрацювання лекційного матеріалу; опрацювання та вивчення рекомендованої літератури, основних термінів та понять за темами дисципліни; підготовку до практичних, семінарських, лабораторних занять; підготовку до виступу на семінарських заняттях; поглиблене опрацювання окремих лекційних тем або питань; виконання індивідуальних завдань (вирішення розрахункових індивідуальних та комплексних завдань) за вивченою темою; написання есе за заданою проблематикою; пошук (підбір) та огляд літературних джерел за заданою проблематикою дисципліни; аналітичний розгляд наукової публікації; контрольну перевірку студентами особистих знань за запитаннями для самодіагностики; підготовку до контрольних робіт та інших форм поточного контролю; підготовку до модульного контролю (колоквіуму); систематизацію вивченого матеріалу з метою підготовки до семестрового екзамену.

Необхідним елементом успішного засвоєння матеріалу навчальної дисципліни є самостійна робота студентів з вітчизняною та закордонною спеціальною економічною літературою, нормативними актами з питань державного регулювання економіки, статистичними матеріалами. Основні види самостійної роботи, які запропоновані студентам для засвоєння теоретичних знань з навчальної дисципліни, наведені в табл. 7.1.

Завдання для самостійної роботи студентів та форми її контролю

Назва теми	Зміст самостійної роботи студентів	Кількість годин	Форми контролю СРС	Література
1	2	3	4	5
Змістовий модуль 1.				
Загальна характеристика антикризової податкової політики				
Тема 1. Циклічність економічного розвитку як об'єктивна закономірність	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до семінарського заняття, огляд теоретичного матеріалу з теми "Економічні цикли"	10	Експрес-опитування	Основна: [1; 2; 5; 6; 11; 13; 15; 16]; додаткова: [24; 25; 26]; інформаційні ресурси [37; 60]
Тема 2. Вплив криз на розвиток світової економіки	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття. Підготовка до контрольної роботи за темами 1 і 2. Виконання індивідуального завдання "Економічні кризи сучасної України "	10	Експрес-опитування	Основна: [1; 2; 5; 6; 8; 9; 11; 13; 15; 16]; додаткова: [18; 23; 25; 26]; інформаційні ресурси [30; 39; 41 – 43; 49; 50; 57]
Тема 3. Антикризова економічна політика держави	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття, підготовка до контрольної роботи. Підготовка до семінарського заняття: "Заходи антикризової економічної політики"	10	Письмова контрольна робота за темами 1 і 2. Захист індивідуального завдання	Основна: [1; 2; 5; 6; 7; 10; 11; 13; 15; 16]; додаткова: [18; 19; 23; 24; 26]; інформаційні ресурси [36; 39; 41; 42; 43; 53; 54; 57; 62]
Тема 4. Особливості провадження антикризової податкової політики	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою; огляд теоретичного матеріалу з теми "Антикризова податкова політика держави"	10	Експрес-опитування. Тестування	Основна: [2; 5 – 7; 9; 10; 11; 13; 15; 16]; додаткова: [18; 21; 23 – 25]; інформаційні ресурси [35; 37; 39; 43]

1	2	3	4	5
Тема 5. Інструментарій антикризової податкової політики	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття, підготовка до контрольної роботи. Виконання завдань: "Визначення інструментів дискреційної на недискреційної політики"	10	Письмова контрольна робота за темами 3 і 4	Основна: [2; 5; 6; 7; 10; 11; 13; 15]; додаткова: [18; 19; 23; 24; 25; 27]; інформаційні ресурси [36; 39; 41; 42; 43; 53; 54; 57; 62]
Усього за змістовим модулем 1		50		
Змістовий модуль 2. Специфіка формування антикризової політики за допомогою різних видів податків				
Тема 6. Особливості застосування регулюючого потенціалу оподаткування доходів фізичних та юридичних осіб у період економічної кризи	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття. Виконання індивідуальних завдань: "Визначення переліку інструментів антикризової політики щодо прямого оподаткування"	10	Презентація результатів. Експрес-опитування	Основна: [2; 4; 5; 8; 10; 11; 14; 15]; додаткова: [17 – 19; 25; 26]; інформаційні ресурси [36; 39; 43; 49; 54; 55; 63]
Тема 7. Антикризовий регулюючий потенціал непрямих податків	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Виконання індивідуального завдання "Визначення переліку інструментів антикризової політики щодо оподаткування ПДВ", вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття	10	Презентація результатів	Основна: [1; 3; 6; 7; 8; 11 – 14; 16]; додаткова: [17 – 19; 25; 26]; інформаційні ресурси [37; 43; 53; 61; 65]
Тема 8. Особливості формування інструментарію антикризової податкової політики щодо майнових та інших податків	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття, підготовка до контрольної роботи. Виконання індивідуального завдання "Визначення переліку інструментів антикризової політики щодо майнового податку"	10	Письмова контрольна робота за темами 5-7	Основна: [2; 3; 5; 7; 12; 14; 15]; додаткова: [18; 19; 22; 24 – 26]; інформаційні ресурси [29; 34; 36; 39; 43]

1	2	3	4	5
Тема 9. Особливості формування комплексу інструментів антикризової податкової політики	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою, вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття	10	Експрес-опитування Тестування	Основна: [1; 3; 4; 6; 11; 14 – 16]; додаткова: [18; 19; 22; 24; 25; 26]; інформаційні ресурси [34; 37; 39; 43; 60]
Тема 10. Антикризова податкова політика підприємства	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття, підготовка до контрольної роботи. Виконання <i>індивідуального завдання "Податкове планування на підприємстві в умовах кризи"</i>	10	Письмова контрольна робота за темами 8-10	Основна: [4 – 7; 11; 12; 13; 15]; додаткова: [18; 19; 22; 24; 26]; інформаційні ресурси [29; 34; 36; 37; 40; 45; 49]
Усього за змістовим модулем 2		50		
<i>Підготовка до екзамену</i>		10		
Усього годин		110		

8. Контрольні запитання для самодіагностики

Тема 1. Циклічність економічного розвитку як об'єктивна закономірність

1. Визначте сутність циклічності економічного розвитку.
2. Що таке економічні цикли?
3. Наведіть класифікацію економічних циклів.
4. Охарактеризуйте стадії спаду та депресії.
5. Які характерні особливості стадій поживлення та піднесення?
6. Яким чином співвідносяться циклічні хвилі різної довжини в економіці держави?
7. Суть глобалізаційних процесів в економіці держави.
8. Причини світового характеру сучасних економічних криз.
9. Причини виникнення кризових явищ в економіці держави.
10. Наведіть приклади наслідків кризових явищ для економіки держави.

Тема 2. Вплив криз на розвиток світової економіки

1. Назвіть особливості розповсюдження кризових явищ у сучасній економіці
2. Охарактеризуйте першу світову економічну кризу 1857 року.
3. Наведіть характерні особливості Світової фінансової кризи, що почалася в 1873 році з Австрії та Німеччини.
4. Назвіть причини виникнення Великої депресії 30-х рр. XX ст.
5. Наведіть характерні особливості економічної кризи, що розпочалася з "Чорного понеділка" 1987 р.
6. Виділіть характерні особливості економічних криз XX сторіччя.
7. Назвіть причини виникнення Світової фінансово-економічної кризи, що розпочалася у 2008 р.
8. Наведіть характерні особливості Світової фінансово-економічної кризи, що розпочалася у 2008 р.
9. Назвіть особливості економічної кризи 90-х рр. XX ст. в Україні.
10. Особливості світової фінансово-економічної кризи в Україні.
11. Охарактеризуйте вплив на економічні процеси військово-політичної кризи, що розпочалася у 2013 р.

Тема 3. Антикризова економічна політика держави

1. Чим обумовлена необхідність провадження антикризової політики держави?
2. Обґрунтуйте мету та завдання антикризової політики.
3. Назвіть напрями реалізації антикризової політики держави.
4. Наведіть етапи формування антикризової політики.
5. Назвіть інструменти антикризової політики держави.
6. Місце податково-бюджетних інструментів у реалізації антикризової політики держави.
7. Яка роль світових організацій у подоланні кризових явищ у економіках різних країн?
8. Назвіть переваги застосування заходів антикризової податкової політики.
9. Наведіть недоліки застосування заходів антикризової податкової політики.
10. Назвіть характерні особливості антикризової економічної політики України в період кризи, що розпочалася в 2013 р.

Тема 4. Особливості провадження антикризової податкової політики

1. Визначте місце оподаткування в реалізації державної соціально-економічної політики.
2. Обґрунтуйте взаємозв'язок податкової та структурної політики держави.
3. Яким саме чином пов'язані податкова та бюджетна політика держави?
4. За допомогою яких засобів оподаткування реалізуються цілі антикризової політики держави?
5. Назвіть інструменти податкового регулювання інноваційної діяльності.
6. Обґрунтуйте напрямки податкового регулювання економічного зростання.
7. Які характерні особливості застосування заходів дискреційної політики?
8. Що таке недискреційна податкова політика?
9. Порівняйте заходи антикризової податкової політики дискреційного та недискреційного характеру.
10. Яка роль податків у вирішенні завдань антициклічного регулювання?

Тема 5. Інструментарій антикризової податкової політики

1. Що таке інструменти податкової політики?
2. Які види інструментів податкової політики існують?
3. У чому полягають особливості застосування інструментів системного характеру?
4. Охарактеризуйте вплив застосування комплексних інструментів на економічні процеси.
5. Назвіть основні переваги застосування інструментів податкової політики.
6. Назвіть основні недоліки застосування інструментів податкової політики.
7. Які інструменти податкової політики доцільно застосовувати на стадіях піднесення та пожвавлення?
8. Які інструменти податкової політики доцільно застосовувати на стадіях спаду та депресії?

9. Назвіть особливості формування комплексу інструментів антикризової податкової політики держави.

Тема 6. Особливості застосування регулюючого потенціалу оподаткування доходів фізичних та юридичних осіб у період економічної кризи

1. Визначте перелік інструментів антикризової податкової політики щодо корпоративного податку.

2. Амортизаційна політика в період економічної кризи.

3. Визначте перелік інструментів антикризової податкової політики щодо прибуткового податку з громадян.

4. Особливості застосування інструментів антикризової політики щодо оподаткування дивідендів.

5. Які податкові пільги щодо оподаткування доходів громадян доцільно застосовувати в період кризи?

6. Які інструменти антикризової політики щодо оподаткування прибутку корпорацій застосовувалися в зарубіжних країнах у період світової фінансово-економічної кризи?

7. Які інструменти антикризової політики щодо оподаткування доходів громадян застосовувалися у зарубіжних країнах у період світової фінансово-економічної кризи?

8. Які інструменти антикризової політики щодо оподаткування доходів громадян застосовувалися в Україні в період світової фінансово-економічної кризи?

9. Які інструменти антикризової політики щодо оподаткування прибутку підприємств застосовувалися в Україні в період світової фінансово-економічної кризи?

10. Особливості застосування податкової соціальної пільги в період економічної кризи, що розпочалася наприкінці 2013 р. в Україні.

Тема 7. Антикризовий регулюючий потенціал непрямих податків

1. Охарактеризуйте вплив оподаткування непрямыми податками на економічні та соціальні процеси в державі.

2. Назвіть особливості оподаткування ПДВ в Україні.

3. Визначте інструменти антикризової податкової політики щодо оподаткування ПДВ, що застосовувалися в Україні в період світової фінансово-економічної кризи.

4. Які інструменти антикризової податкової політики щодо оподаткування ПДВ застосовувалися в зарубіжних країнах у період світової фінансово-економічної кризи?

5. Визначте інструменти антикризової податкової політики щодо оподаткування акцизним податком, що застосовувалися в Україні в період світової фінансово-економічної кризи.

6. Які інструменти антикризової податкової політики щодо оподаткування акцизом застосовувалися в зарубіжних країнах у період світової фінансово-економічної кризи?

7. Які інструменти антикризової податкової політики щодо оподаткування митами застосовувалися в зарубіжних країнах та Україні в період світової фінансово-економічної кризи?

8. Назвіть особливості впровадження ПДВ-рахунків в Україні.

9. Особливості впровадження акцизу з реалізації підакцизних товарів в оптовій та роздрібній торгівлі.

10. Порівняйте заходи антикризової податкової політики щодо непрямих податків в Україні та країнах ЄС.

Тема 8. Особливості формування інструментарію антикризової податкової політики щодо майнових та інших податків

1. Визначте вплив майнового оподаткування на економічні процеси.

2. Порівняйте вплив на економічні процеси майнового оподаткування та оподаткування доходів.

3. Які майнові податки існують (існували) в Україні?

4. Визначте, які інструменти антикризової політики можуть застосовуватися в період економічних криз щодо оподаткування нерухомого майна.

5. Які саме інструменти антикризової податкової політики можуть застосовуватися в період економічних криз щодо оподаткування транспортних засобів?

6. Які саме інструменти антикризової податкової політики можуть застосовуватися в період економічних криз щодо оподаткування землі?

7. Які заходи щодо оподаткування нерухомості застосовувалися в період світової фінансово-економічної кризи в зарубіжних країнах?

8. Які заходи щодо оподаткування нерухомості застосовувалися в період світової фінансово-економічної кризи в Україні?

9. Які заходи щодо оподаткування нерухомості впроваджувалися в Україні в період кризи, що розпочалася наприкінці 2013 р. в Україні?

10. Особливості впровадження військового збору в Україні в період кризи.

Тема 9. Особливості формування комплексу інструментів антикризової податкової політики

1. Порівняйте вплив застосування інструментів податкової політики щодо прямих та непрямих податків на економічні процеси.
2. Визначте переваги та недоліки застосування регулюючого потенціалу прямих податків у період економічних криз.
3. Визначте переваги та недоліки застосування регулюючого потенціалу непрямих податків у період економічних криз.
4. Які чинники впливають на період застосування інструментарію антикризового податкового регулювання?
5. Поняття лагів податкової політики.
6. Види лагів податкової політики.
7. Назвіть чинники, що впливають на тривалість внутрішнього лагу податкової політики.
8. Назвіть чинники, що впливають на тривалість зовнішнього лагу податкової політики.
9. Визначте можливі ризики впровадження комплексів заходів антикризової податкової політики.

Тема 10. Антикризова податкова політика підприємства

1. Поняття і сутність оптимізації оподаткування.
2. Принципи оптимізації оподаткування на підприємстві.
3. Антикризовий податковий менеджмент на підприємстві.
4. Податкове планування як основа оптимізації оподаткування в період кризи.
5. Сутність та етапи податкового планування.
6. Методи та види податкового планування.
7. Система податкового планування та прогнозування на підприємстві в період економічної кризи.
8. Ризики у податковому плануванні в період економічної кризи
9. Назвіть основні напрями оптимізації оподаткування на підприємстві в період кризи.
10. Критерій оптимальності відносно обсягу податкових зобов'язань підприємств.
11. Типові схеми податкового планування.

9. Індивідуально-консультативна робота

Індивідуально-консультативна робота здійснюється за графіком індивідуально-консультативної роботи у формі індивідуальних занять, консультацій, перевірки виконання індивідуальних завдань, перевірки та захисту завдань, що винесені на поточний контроль, тощо.

Формами організації індивідуально-консультативної роботи є:

- а) за засвоєнням теоретичного матеріалу:
консультації: індивідуальні (запитання – відповідь), групові (розгляд типових прикладів – ситуацій);
- б) за засвоєнням практичного матеріалу:
консультації індивідуальні та групові;
- в) для комплексної оцінки засвоєння програмного матеріалу:
індивідуальне здавання виконаних робіт.

10. Методи навчання

У процесі викладання навчальної дисципліни для активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів передбачене застосування як активних, так і інтерактивних навчальних технологій, серед яких: лекції проблемного характеру, міні-лекції, робота в малих групах, семінари-дискусії, мозкові атаки, кейс-метод, презентації, метод Дельфі, банки візуального супроводу (табл. 10.1 і 10.2).

Таблиця 10.1

Розподіл форм та методів активізації процесу навчання за темами навчальної дисципліни

Тема	Практичне застосування навчальних технологій
1	2
Тема 1. Циклічність економічного розвитку як об'єктивна закономірність	Проблемна лекція з питання: "Економічні цикли в роботах С. Кузнеця". Міні-лекція з питання: "Характерні особливості спадної частини економічного циклу"
Тема 2. Вплив криз на розвиток світової економіки	Міні-лекція з питання "Історія світових економічних криз", банки візуального супроводу
Тема 3. Антикризова економічна політика держави	Проблемна лекція з питання: "Заходи антикризової політики", робота в малих групах, презентація результатів, банки візуального супроводу

1	2
Тема 4. Особливості провадження антикризової податкової політики.	Міні-лекція з питання "Застосування заходів дискреційної та недискреційної політики залежно від причин виникнення та характеру кризових явищ", робота в малих групах, презентація результатів, банки візуального супроводу
Тема 5. Інструментарій антикризової податкової політики.	Лекція проблемного характеру з питання "Формування інструментарію антикризової податкової політики", робота в малих групах, презентація результатів, банки візуального супроводу
Тема 6. Особливості застосування регулюючого потенціалу оподаткування доходів фізичних та юридичних осіб у період економічної кризи	Лекція проблемного характеру з питання "Податок на прибуток підприємств у системі заходів антикризової податкової політики"
Тема 7. Антикризовий регулюючий потенціал непрямих податків	Міні-лекція з питання "Особливості оподаткування ПДВ у період економічної кризи в Україні", банки візуального супроводу
Тема 8. Особливості формування інструментарію антикризової податкової політики щодо майнових та інших податків	Міні-лекція з питання "Особливості впровадження військового збору в Україні в період економічної кризи", банки візуального супроводу
Тема 9. Особливості формування комплексу інструментів антикризової податкової політики.	Лекція проблемного характеру з питання "Лаги податкової політики", робота в малих групах, презентація результатів, банки візуального супроводу
Тема 10. Антикризова податкова політика підприємства	Міні-лекція з питання "Ризики у податковому плануванні в період економічної кризи", банки візуального супроводу

Основні відмінності активних та інтерактивних методів навчання від традиційних визначаються не тільки методикою і технікою їх викладання, але й високим ступенем ефективності навчального процесу, який виявляється у: високій мотивації студентів; закріпленні отриманих ними теоретичних знань на практиці; істотному підвищенні самосвідомості студентів; формуванні у них здатність самостійно приймати ефективні рішення; формуванні здатності до ухвалення колективно ефективних рішень; формуванні здатності до високої соціальної інтеграції; набуття навичок вирішення конфліктів; розвитку здатності до знаходження компромісів.

Лекції проблемного характеру – становлять один із найважливіших елементів проблемного навчання студентів. Вони передбачають поряд із розглядом основного лекційного матеріалу встановлення та розгляд кола

проблемних питань дискусійного характеру, які недостатньо розроблені в науці й мають актуальне значення для теорії та практики. Лекції проблемного характеру відрізняються поглибленою аргументацією матеріалу, що викладається. Вони сприяють формуванню у студентів самостійного творчого мислення, прищеплюють їм пізнавальні навички. Студенти стають учасниками наукового пошуку та вирішення проблемних ситуацій.

Міні-лекції передбачають викладення навчального матеріалу за короткий проміжок часу й характеризуються значною ємністю, складністю логічних побудов, образів, доказів та узагальнень. Вони проводяться, як правило, як частина заняття-дослідження. Міні-лекції відрізняються від повноформатних лекцій значно меншою тривалістю. Зазвичай міні-лекції тривають не більше 10 – 15 хвилин і використовуються для того, щоб стисло донести нову інформацію до всіх слухачів. Міні-лекції часто застосовуються як частини цілісної теми, яку бажано викладати повноформатною лекцією, щоб не втомлювати аудиторію. Тоді інформація надається по черзі кількома окремими сегментами, між якими застосовуються інші форми й методи навчання.

Семінари-дискусії передбачають обмін думками і поглядами учасників з приводу даної теми, а також розвивають мислення, допомагають формувати погляди та переконання, виробляють вміння формулювати думки й висловлювати їх.

Робота в малих групах дає змогу структурувати практично-семінарські заняття за формою і змістом, створює можливості для участі кожного студента в роботі за темою заняття, забезпечує формування особистісних якостей та досвіду соціального спілкування.

Мозкові атаки – метод розв'язання невідкладних завдань, сутність якого полягає в тому, щоб висловити якомога більшу кількість ідей за дуже обмежений проміжок часу, обговорити і здійснити їх селекцію.

Презентації – це виступи перед аудиторією, що використовуються для представлення певних досягнень, результатів роботи групи звіту про виконання індивідуальних завдань, проектних робіт. Презентації можуть бути як індивідуальними, наприклад виступ одного слухача, так і колективними, які представляють собою виступи двох та більше слухачів.

Метод Дельфі використовується з метою досягнення консенсусу в експертних оцінках і передбачає надання можливості висловити свої думки групі експертів, що працюють індивідуально в різних місцях, віддалених одне від одного. При виборі управлінського рішення за цим методом академічну групу розділяють, наприклад, на п'ять малих груп. Чотири групи

є робочими, вони розробляють і приймають управлінське рішення, а п'ята група є експертною. Аналіз та варіанти управлінських рішень робочих груп усереднюються цією групою. Експертна група може бути поділена за спеціалізаціями.

Банки візуального супроводу сприяють підвищенню активізації процесу навчання за темами навчальної дисципліни, що досягається за допомогою застосування наочності.

Таблиця 10.2

Використання методик активізації процесу навчання

Тема навчальної дисципліни	Практичне застосування методик	Методики активізації процесу навчання
Тема 1. Циклічність економічного розвитку як об'єктивна закономірність	Тема семінарського заняття: "Економічні цикли "	Семінари-дискусії, презентації
Тема 2. Вплив криз на розвиток світової економіки	Тема семінарського заняття: "Економічні кризи в розвитку світової економіки "	Семінари-дискусії, презентації
Тема 3. Антикризова економічна політика держави	Тема семінарського заняття: "Заходи антикризової економічної політики"	Семінари-дискусії, презентації
	Проблемна ситуація "Формування заходів антикризової економічної політики"	Робота в малих групах, мозкові атаки, метод Дельфі
Тема 6. Антикризівий регулюючий потенціал непрямих податків	Тема семінарського заняття: "Використання важелів непрямого оподаткування при проведенні антикризової політики"	Семінари-дискусії, презентації
	Проблемна ситуація "Формування інструментарію антикризової політики щодо оподаткування ПДВ"	Робота в малих групах, мозкові атаки, метод Дельфі
Тема 10. Антикризова податкова політика підприємства	Тема семінарського заняття "Податкове планування на підприємстві в період економічної кризи"	Семінари-дискусії, презентації

11. Методи контролю

Система оцінювання сформованих компетентностей (див. табл. 2.1) у студентів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні, семінарські, практичні заняття, а також виконання самостійної роботи. Оцінювання сформованих компетентностей у студентів здійснюється за накопичувальною 100-бальною системою. Відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ імені Семена Кузнеця, контрольні заходи включають:

поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, практичних, семінарських занять і оцінюється сумою набраних балів (максимальна сума – 60 балів; мінімальна сума, що дозволяє студенту скласти іспит, – 35 балів);

підсумковий/семестровий контроль, що проводиться у формі семестрового екзамену, відповідно до графіку навчального процесу.

Поточний контроль з даної навчальної дисципліни проводиться в таких формах:

- активна робота на лекційних заняттях;
- активна участь у виконанні практичних завдань;
- активна участь у дискусії та презентації матеріалу на семінарських заняттях;
- захист індивідуального завдання;
- перевірка есе за заданою тематикою;
- проведення поточного тестування;
- проведення письмової контрольної роботи;
- експрес-опитування;
- проведення диктанту за лекційним матеріалом.

Підсумковий/семестровий контроль проводиться у формі семестрового екзамену. **Семестрові екзамени** – форма оцінки підсумкового засвоєння студентами теоретичного та практичного матеріалу з окремої навчальної дисципліни, що проводиться як контрольний захід.

Порядок проведення поточного оцінювання знань студентів. Оцінювання знань студента під час семінарських і практичних занять та виконання індивідуальних завдань проводиться за накопичувальною 100-бальною системою за такими критеріями:

розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються;

ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни;
ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються;

вміння поєднувати теорію з практикою під час розгляду виробничих ситуацій, розв'язання задач, проведення розрахунків у процесі виконання індивідуальних завдань та завдань, що були винесені на розгляд в аудиторії;

логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і під час виступів в аудиторії, вміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки;

арифметична правильність виконання індивідуального та комплексного розрахункового завдання.

Максимально можливий бал за конкретним завданням ставиться за умови відповідності індивідуального завдання студента або його усної відповіді всім зазначеним критеріям. Відсутність тієї або іншої складової знижує кількість балів. У ході оцінювання індивідуальних завдань увага також приділяється якості, самостійності та своєчасності здачі виконаних завдань викладачу, згідно з графіком навчального процесу. Якщо якась із вимог не буде виконана, то бали будуть знижені.

Поточний тестовий контроль проводиться 2 рази за семестр. Тест включає запитання одиничного і множинного вибору щодо перевірки знань основних категорій навчальної дисципліни.

Письмова контрольна робота проводиться 4 рази за семестр та включає практичні завдання різного рівня складності відповідно до тем змістового модуля.

Критерії оцінювання позааудиторної самостійної роботи студентів. Загальними критеріями, за якими здійснюється оцінювання позааудиторної самостійної роботи студентів, є: глибина і міцність знань, рівень мислення, вміння систематизувати знання за окремими темами, вміння робити обґрунтовані висновки, володіння категорійним апаратом, навички і прийоми виконання практичних завдань, вміння знаходити необхідну інформацію, здійснювати її систематизацію та обробку, самореалізація на практичних та семінарських заняттях.

Критеріями оцінювання есе є:

здатність проводити критичну та незалежну оцінку певних проблемних питань;

вміння пояснювати альтернативні погляди та наявність власної точки зору, позиції на певне проблемне питання;

застосування аналітичних підходів;
якість і чіткість викладення міркувань;
логіка, структуризація та обґрунтованість висновків щодо проблеми;
самостійність виконання роботи;
грамотність подачі матеріалу;
використання методів порівняння, узагальнення понять та явищ;
оформлення роботи.

Порядок підсумкового контролю з навчальної дисципліни. Підсумковий контроль знань та компетентностей студентів з навчальної дисципліни здійснюється на підставі проведення семестрового екзамену. Екзаменаційний білет охоплює програму дисципліни і передбачає визначення рівня знань та ступеня опанування студентами компетентностей (див. табл. 2.1).

Завданням екзамену є перевірка розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, вміння формулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо. В умовах реалізації компетентнісного підходу екзамен оцінює рівень засвоєння студентом компетентностей, що передбачені кваліфікаційними вимогами. Кожен екзаменаційний білет складається із 5 практичних ситуацій, які передбачають вирішення типових професійних завдань фахівця на робочому місці та дозволяють діагностувати рівень теоретичної підготовки студента і рівень його компетентності з навчальної дисципліни.

Екзаменаційний білет включає два стереотипних, два діагностичних та одне евристичне завдання, які оцінюються відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ імені Семена Кузнеця.

Студент, який із поважних причин, підтверджених документально, не мав можливості брати участь у формах поточного контролю, тобто не склав змістовий модуль, має право на його відпрацювання у двотижневий термін після повернення до навчання за розпорядженням декана факультету відповідно до встановленого терміну.

Студент не може бути допущений до складання екзамену, якщо кількість балів, одержаних за результатами перевірки успішності під час поточного та модульного контролю відповідно до змістового модуля впродовж семестру, в сумі не досягла 35 балів. Після екзаменаційної сесії декан факультету видає розпорядження про ліквідацію академічної заборгованості. У встановлений термін студент добирає залікові бали.

Студента слід вважати атестованим, якщо сума балів, одержаних за результатами підсумкової/семестрової перевірки успішності, дорівнює або перевищує 60. Мінімально можлива кількість балів за поточний і модульний контроль упродовж семестру – 35 та мінімально можлива кількість балів, набраних на екзамені, – 25.

Результат семестрового екзамену оцінюється в балах (максимальна кількість – 40 балів, мінімальна кількість, що зараховується, – 25 балів) і проставляється у відповідній графі *екзаменаційної "Відомості обліку успішності"*.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни розраховується з урахуванням балів, отриманих під час екзамену, та балів, отриманих під час поточного контролю за накопичувальною системою. Сумарний результат у балах за семестр складає: *"60 і більше балів – зараховано"*, *"59 і менше балів – не зараховано"* та заноситься у *залікову "Відомість обліку успішності"* навчальної дисципліни. У випадку отримання менше 60 балів студент обов'язково здає залік після закінчення екзаменаційної сесії у встановлений деканом факультету термін, але не пізніше двох тижнів після початку семестру. У випадку повторного отримання менше 60 балів декан факультету призначає комісію у складі трьох викладачів на чолі із завідувачем кафедри та визначає термін перескладання заліку, після чого приймається рішення відповідно до чинного законодавства: "зараховано" – студент продовжує навчання за графіком навчального процесу, а якщо "не зараховано", тоді декан факультету пропонує студенту повторне вивчення навчальної дисципліни протягом наступного навчального періоду самостійно.

Зразок екзаменаційного білета

Форма № Н-5.05

Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

Освітній ступінь "магістр"

Спеціальність: "Фінанси". Семестр I

Навчальна дисципліна *"Антикризова податкова політика"*

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ 1

Завдання 1 (стереотипне).

Знайдіть в Розділі VI Податкового кодексу України "Податок на доходи фізичних осіб" ті інструменти податкової політики, що мають антикризову спрямованість. За кожним інструментом визначте механізм їх дії.

Завдання 2 (стереотипне).

Наведіть приклади застосування інструментів антициклічної дискреційної політики в вітчизняній практиці.

Завдання 3 (евристичне).

Визначте, який вплив на прояви циклічності економічного розвитку матиме перехід до системи диференційованих ставок з податку на прибуток підприємств, якщо:

для великих підприємств (середня кількість працівників за календарний рік перевищує 250 осіб та річний дохід від будь-якої діяльності перевищує суму, еквівалентну 50 мільйонам євро) встановлено ставку 25 %;

для малих підприємств (середня кількість працівників за календарний рік не перевищує 50 осіб та річний дохід від будь-якої діяльності не перевищує суму, еквівалентну 10 мільйонам євро) встановлено ставку 10 %;

для середніх підприємств (ті, що не увійшли до двох попередніх груп) встановлено ставку 10 %.

Завдання 4 (евристичне).

Порівняйте комплекси заходів антикризової політики щодо непрямого оподаткування в Україні та країнах ЄС в період світової фінансово-економічної кризи.

Завдання 5 (діагностичне).

У ВРУ в період економічної кризи розглядається проект закону щодо зниження ставки податку на доходи фізичних осіб з 15 % та 20 % до 10 %. Визначте, які соціально-економічні результати щодо подолання економічної кризи на мікро- та макрорівні може мати ухвалення даного законопроекту. Проаналізуйте механізм впливу цього регуляторного заходу на відповідні соціальні та економічні процеси.

Затверджено на засіданні

кафедри оподаткування ХНЕУ ім. С. Кузнеця.

Протокол №___ від "___" _____ 20___р.

Зав. кафедри _____ Екзаменатор _____.

(підпис)

(підпис)

Алгоритм вирішення кожного завдання включає окремі етапи, які відрізняються за складністю, трудомісткістю та значенням для розв'язання завдання. Тому окремі завдання та етапи їх розв'язання оцінюються відокремлено один від одного таким чином:

За виконання завдання 1 ставиться оцінка 4 бали, яка складається з таких складових:

2 бали – за правильне посилання на відповідну статтю законодавчого або нормативно-правового акту при відповіді на ситуаційне завдання;

1,8 бала – за правильну інтерпретацію статті законодавчого або нормативно-правового акту та обґрунтований висновок;

0,2 бала – за охайне оформлення відповіді.

За виконання завдання 2 ставиться оцінка 4 бали, яка складається з таких складових:

2 бали – за правильне посилання на відповідну статтю законодавчого або нормативно-правового акту при відповіді на ситуаційне завдання;

1,8 бала – за правильну інтерпретацію статті законодавчого або нормативно-правового акту та обґрунтований висновок;

0,2 бала – за охайне оформлення відповіді.

За виконання завдання 3 ставиться оцінка 8 балів, яка складається з таких складових:

3 бали – за представлення чіткого та правильного алгоритму розрахунку;

3 бали – за правильні арифметичні розрахунки;

1,8 бала – за правильну інтерпретацію статті законодавчого або нормативно-правового акту та обґрунтований висновок;

0,2 бала – за охайне оформлення відповіді.

За виконання завдання 4 ставиться оцінка 8 балів, яка складається з таких складових:

3 бали – за представлення чіткого та правильного визначення впливу інструментарію ;

3 бали – за правильне визначення переваг та ризиків;

1,8 бала – за правильну інтерпретацію статті законодавчого або нормативно-правового акту та обґрунтований висновок;

0,2 бала – за охайне оформлення відповіді.

За виконання завдання 5 ставиться оцінка 16 балів, яка складається з таких складових:

3 бали – за представлення чіткого та правильного визначення впливу інструментарію ;

3 бали – за правильне визначення переваг та ризиків;

1,8 бала – за правильну інтерпретацію статті законодавчого або нормативно-правового акту та обґрунтований висновок;

0,2 бала – за охайне оформлення відповіді.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Система оцінювання рівня сформованості професійних компетентностей студентів денної форми навчання наведена в табл. 12.1.

Таблиця 12.1

Система оцінювання рівня сформованості професійних компетентностей

Професійні компетентності	Навчальний тиждень	Год	Методи та форми навчання	ОЦІНКА рівня сформованості компетентностей				
				Форми контролю	Максимальний бал			
1	2	3	4	5	6			
Змістовий модуль 1.				30				
Загальна характеристика антикризової податкової політики				30				
АПП 1	Визначати особливості виникнення та перебігу економічних криз	1-2	Ауд.	2	Лекція	Тема 1. Циклічність економічного розвитку як об'єктивна закономірність	Робота на лекції	0,5
				2	Семинарське заняття	Тема семінарського заняття "Економічні цикли" 1. Поняття циклічності економічного розвитку. 2. Види та класифікація економічних циклів. 3. Стадії економічного циклу: загальна характеристика процесів та явищ, що характерні для кожної зі стадій. 4. Чинники, що впливають на перебіг економічних циклів	Активна участь у дискусії	2
				1	Практичне заняття	Завдання 1. Визначення інструментів дискреційної та недискреційної політики	Експрес-опитування	1.5
		10	Підготовка до занять	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до семінарського заняття, огляд теоретичного матеріалу з теми "Економічні цикли в Україні та світі"	Презентація	2		
	2-3	Ауд.	2	Лекція	Тема 2. Вплив криз на розвиток світової економіки	Робота на лекції	0,5	
			2	Семинарське заняття	Тема семінарського заняття "Економічні кризи в розвитку світової економіки": 1. Сутність економічних криз та причини їх виникнення. 2. "Велика депресія" 30-х рр. – характерні особливості кризи. 3. Світова фінансова економічна криза, що розпочалася у 2008 р. та її вплив на розвиток світової економіки	Активна участь у дискусії	2	

Продовження табл. 12.1

1	2	3	4		5	6		
			СРС	1	Практичне заняття	Завдання 2. Порівняльний аналіз заходів дискреційної та недискреційної податкової політики	Активна участь у виконанні практичних завдань	2
				10	Підготовка до занять	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття. Підготовка до контрольної роботи за темами 1 і 2. Виконання індивідуального завдання "Аналіз економічних криз сучасної України"	Експресопитування	1,5
			Ауд.	2	Лекція	Тема 3. Антикризова економічна політика держави	Робота на лекції	0,5
				2	Семинарське заняття	Тема семінарського заняття "Заходи антикризової економічної політики" 1. Мета та завдання та необхідність провадження антикризової політики держави. 2. Етапи та напрями реалізації антикризової політики 3. Інструменти антикризової політики. 4. Податкові важелі у системі заходів антикризової політики. 5. Світовий досвід провадження антикризової політики. 6. Вітчизняний досвід провадження антикризової економічної політики держави	Активна участь у дискусії	1
АПП 1	Визначати особливості виникнення та перебігу економічних криз	3-4	СРС	1	Практичне заняття	Завдання 3. Визначення заходів податкової політики, що можуть застосовуватися на стадії піднесення та поживлення	Письмова контрольна робота	3
				10	Підготовка до занять	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття, підготовка до контрольної роботи. Виконання індивідуальних завдань "Інструменти податкової політики дискреційного характеру", "Інструменти податкової політики недискреційного характеру"	Захист індивідуального завдання	1,5
			Ауд.	2	Лекція	Тема 4. Особливості провадження антикризової податкової політики	Робота на лекції	0,5
				1	Практичне заняття	Завдання 3. Визначення заходів податкової політики, що можуть застосовуватися на стадії піднесення та поживлення	Активна участь у виконанні завдань	1
АПП 2	Формувати інструментарій антикризової податкової політики	5-6	СРС	10	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою; огляд теоретичного матеріалу з теми "Дискреційна податкова політика держави"	Експресопитування	2,5
				1	Практичне заняття	Завдання 3. Визначення заходів податкової політики, що можуть застосовуватися на стадії піднесення та поживлення	Тестування	2
			2	Лекція	Тема 4. Особливості провадження антикризової податкової політики	Робота на лекції	0,5	

Продовження табл. 12.1

1	2	3	4		5	6		
	6-8	Ауд.	2	Лекція	Тема 5. Інструментарій антикризової податкової політики	Робота на лекції	0,5	
			1	Практичне заняття	Завдання 4. Визначення заходів податкової політики, що можуть застосовуватися на стадіях економічного спаду та депресії	Активна участь у виконанні практичних завдань	1.5	
		СРС	10	Підготовка до занять	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття та до контрольної роботи. Виконання завдань: "Формування заходів антикризової податкової політики держави"	Письмова контрольна робота	4	
Змістовий модуль 2. Специфіка формування антикризової політики за допомогою різних видів податків						30		
АПП 2	Формувати інструментарій антикризової податкової політики	9-10	Ауд.	2	Лекція	Тема 6. Особливості застосування регулюючого потенціалу оподаткування доходів фізичних та юридичних осіб під час економічної кризи.	Робота на лекції	0,5
				1	Практичне заняття	Завдання 5. Визначення переліку інструментів антикризової політики щодо прямого оподаткування	Активна участь у виконанні завдань	2
			СРС	10	Підготовка до занять	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття Виконання індивідуальних завдань: "Особливості оподаткування прибутку підприємств в період кризи"	Презентація Експрес-опитування	2 1.5
		10-11	Ауд.	2	Лекція	Тема 7. Антикризовий регулюючий потенціал непрямих податків	Робота на лекції	0,5
				2	Семінарське заняття	Тема семінарського заняття "Використання важелів непрямого оподаткування при провадженні антикризової політики" 1. Вплив непрямого оподаткування на економічні процеси. 2. Інструменти акцизного оподаткування в період економічних криз: світовий та вітчизняний досвід. 3. Особливості оподаткування ПДВ в період світової фінансово-економічної кризи в зарубіжних країнах. 4. Особливості оподаткування ПДВ в період світової фінансово-економічної кризи в Україні. 5. Порівняння впливу інструментів прямого та непрямого оподаткування на економічні та соціальні процеси в період економічної кризи	Активна участь у дискусії	2
				1	Практичне заняття	Завдання 6. Визначення переліку інструментів антикризової політики щодо оподаткування ПДВ	Активна участь у виконанні завдань	2

Продовження табл. 12.1

1	2	3	4	5	6		
	11-13	СРС	10	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Виконання індивідуального завдання "Оподаткування непрямими податками", вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття"	Презентація результатів	1,5
		Ауд.	2	Лекція	Тема 8. Особливості формування інструментарію антикризової податкової політики щодо майнових та інших податків	Робота на лекції	0,5
			1	Практичне заняття	Завдання 7. Застосування податкових пільг як інструменту антикризової податкової політики	Активна участь у виконанні практичних завдань	1.5
		СРС	10	Підготовка до занять	Підбір та огляд літературних джерел за темою. Виконання індивідуального завдання "Визначення переліку податкових пільг з ПДВ", вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття	Письмова контрольна робота	4
АПП 3	13-14	Ауд.	2	Лекція	Тема 9. Особливості формування комплексу інструментів антикризової податкової політики	Робота на лекції	0,5
			1	Практичне заняття	Завдання 8. Визначення переліку інструментів антикризової політики щодо акцизного оподаткування	Активна участь у виконанні практичних завдань	2
		СРС	10	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою, вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття	Експрес-опитування	1.5
	15-16	Ауд.	2	Лекція	Тема 10. Антикризова податкова політика підприємства	Робота на лекції	0,5
		2	Семінарське заняття	Тема семінарського заняття "Податкове планування на підприємстві в період економічної кризи" 1. Причини використання податкового планування на підприємстві. 2. Особливості здійснення податкового планування в період кризи. 3. Способи ухилення від оподаткування та мінімізації податкових зобов'язань: спільні та відмінні риси	Активна участь у дискусії	1	

Закінчення табл. 12.1

1		2		3		4				5		6	
				2	Практичне заняття	Завдання 9. Визначення наслідків здійснення оптимізації податкових платежів в період кризи				Активна участь у виконанні практичних завдань		1	
			CPC	10	Підготовка до занять	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття, підготовка до контрольної роботи Виконання індивідуального завдання "Податкове планування на підприємстві в умовах економічної кризи"				Письмова контрольна робота		3.5	
СЕСІЯ		Ауд.	2	Передекзаменаційна консультація	Вирішення практичних завдань на різні теми, що входять до підсумкового контролю				Підсумковий контроль		40		
			8	Екзамен	Виконання завдань екзаменаційного білету								
		CPC	10	Підготовка до екзамену	Повторення матеріалів змістових модулів								
Усього годин			160	Загальна максимальна кількість балів із дисципліни								100	
з них													
<i>аудиторні</i>			30	<i>поточний контроль</i>								60	
<i>самостійна робота</i>			70	<i>підсумковий контроль</i>								40	

Розподіл балів у межах тем змістових модулів наведено в табл. 12.2.

Таблиця 12.2

Розподіл балів за темами

Поточне тестування та самостійна робота										Підсумковий тест (екзамен)	Сума
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2					40	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10		
6	6	6	6	6	6	6	6	6	6		

Примітка. T1, T2 ... T12 – теми змістових модулів.

Максимальну кількість балів, яку може накопичити студент протягом тижня за формами та методами навчання, наведено в табл. 12.3.

Розподіл балів за тижнями

Теми змістового модуля			Лекційні заняття	Практичні заняття	Семінарські заняття	Захист індивідуального завдання	Презентація	Експрес-опитування	Тестування	Письмова контрольна робота	Усього
Змістовий модуль 1. Оподаткування основних господарських операцій та підприємств вторинного сектору економіки	Тема 1	1 тиждень	0,5	-	-	-	-	1,5	-	-	6
		2 тиждень		-	2	-	2	-	-		
	Тема 2	2 тиждень	0,5	2	-	-	-	1,5	-	-	6
		3 тиждень		-	2	-	-	-	-		
	Тема 3	3 тиждень	0,5	-	-	1,5	-	-	-	3	6
		4 тиждень		-	1	-	-	-	-		
	Тема 4	5 тиждень	0,5	1	-	-	-	2,5	-	-	6
		6 тиждень		-	-	-	-	-	2	-	
	Тема 5	6 тиждень	0,5	1	-	-	-	-	-	-	6
7 тиждень		0,5		-	-	-	-	-	-		
8 тиждень		-		-	-	-	-	-	4		
Змістовий модуль 2. Оподаткування підприємств третинного сектору економіки та окремих господарських операцій та видів діяльності	Тема 6	9 тиждень	0,5	2	-	-	-	1,5	-	-	6
		10 тиждень		-	-	-	2	-	-	-	
	Тема 7	10 тиждень	0,5	-	2	-	1,5	-	-	-	6
		11 тиждень		2	-	-	-	-	-	-	
	Тема 8	11 тиждень	0,5	0,5	-	-	-	-	-	-	6
		12 тиждень		1	-	-	-	-	-	-	
		13 тиждень		-	-	-	-	-	-	4	
	Тема 9	13 тиждень	0,5	2	-	-	-	-	-	-	6
		14 тиждень		-	-	-	-	1,5	2	-	
	Тема 10	15 тиждень	0,5	-	1	-	-	-	-	-	6
16 тиждень		1		-	-	-	-	-	3,5		
Усього			5	13	8	1,5	5,5	8,5	4	14,5	60

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни визначається відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С. Кузнеця (табл. 12.4).

Оцінки за цією шкалою заносяться до відомостей обліку успішності, індивідуального навчального плану студента та іншої академічної документації.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D		
60 – 63	E	задовільно	не зараховано
35 – 59	FX	незадовільно	
1 – 34	F		

13. Рекомендована література**13.1. Основна**

1. Братишко В. Национальная экономика как объект государственного управления / В. Братишко // Экономика Украины. – 1994. – № 6. – С. 71–77.
2. Валігура В. Соціально-економічне підґрунтя ефективності податкових реформ / В. Валігура // Вісник ТНЕУ – № 1. – 2009. – С. 96–105.
3. Глазьев С. Ю. Теория долгосрочного технико-экономического развития / С. Ю. Глазьев. – Москва : Владар, 1993. — 310 с.
4. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 року №436-IV. – Київ : Кодекси і закони, 2013. – 124 с.
5. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 7 грудня 1984 року № 8073-X. – Київ : Центр учбової літератури, 2012. – 240 с.
6. Лондар С. Л. Моделі прийняття рішень з проблем вдосконалення податкової політики в умовах ринкової трансформації економіки України : монографія / С. Л. Лондар; ред. проф. В. Є. Юринець. – Львів : Нац. ун-т ім. І. Франка, 2001. – 695 с.
7. Литвиненко Я. В. Податкова політика : навч. посіб. / Я. В. Литвиненко. – Київ : МАУП, 2003. – 224 с.
8. Миляков Н. В. Налоги и налогообложение / Н. В. Миляков. – Москва : ИНФРА-М., 2001. – 364 с.

9. Налогообложение: теории, проблемы, решения / В. П. Вишневский, А. С. Веткин, Е. Н. Вишневская и др.; под общ. ред. В. П. Вишневского. – Донецк : ДонНТУ, ИЭП НАН Украины, 2006. – 504 с.

10. Податкова політика: теорія, методологія, інструментарій : навч. посіб. / під ред. д-ра екон. наук, проф. Іванова Ю. Б., д-ра екон. наук, проф. Майбурова І. А. – Харків : ВД "ІНЖЕК", 2010. – 492 с.

11. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року №2755-VI. – Київ : Алерта, 2013. – 592 с.

12. Податковий менеджмент : підручник / Ю. Б. Іванов, А. І. Крисоватий, А. Я. Кизима та ін. – Київ : Знання, 2008. – 525 с.

13. Предпринимательское право в вопросах и ответах : учеб. пособ. / под. ред. Н. А. Саниахметова. – Харьков : Одиссей, 2000. – 559 с.

14. Проблеми розвитку корпоративного податкового менеджменту : монографія / за заг. ред. проф. Ю. Б. Іванова. – Харків : Видавництво ХНЕУ, 2010. – 488 с.

15. Рудый К. В. Циклы в современной экономике : монография / Рудый К. В. – Москва : Новое знание, 2004. – 108 с.

16. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року №435-IV. – Київ : Алерта, 2013. – 326 с.

13.2. Додаткова

17. Маркс К. Капитал / К. Маркс, Ф. Энгельс // Сочинения. – Т. 25, кн. 3, ч. 1. – 495 с.

18. Меньшиков С. М. Длинные волны в экономике / С. М. Меньшиков, Л. А. Клименко. – Москва : Международные отношения, 1989. – 274 с.

19. Мельник П. В. Розвиток податкової системи в перехідній економіці / П. В. Мельник. – Ірпінь : Академія державної податкової служби України, 2001. – 362 с.

20. Тараненко І. В. Структура економічного циклу та особливості циклічного розвитку відкритої економіки України в контексті виходу зі світової фінансово-економічної кризи / В. І. Тараненко // Бюлетень Міжнародного Нобелівського економічного форуму. – 2010. – № 1 (3). Том 1 – с. 343–357.

21. Федосов В. Фінансова реструктуризація в Україні: проблеми і напрями [Текст] : монографія / В. Федосов, В. Опарін, С. Львовчкін; за наук. ред. В. Федосова ; Київськ. нац. екон. ун-т. - Київ : [б. в.], 2002. – 387 с.

22. Хансен Е. Экономические циклы и национальный доход / Э. Хансен. – Москва : Экономика, 1997. – 450 с.

23. Ходов А. Экономические интересы и государственное регулирование экономики: прямая и обратная связь / А. Ходов // Российский экономический журнал. – 1995. – № 1.

24. Черняк В. Модель економіки: вибір України / В. Черняк // Економіка України. – 1995. – № 9. – С. 31–39.

25. Шумпетер Й. Теория экономического развития (Исследование предпринимательской прибыли, капитала, кредита, процента и цикла конъюнктуры) / Й. Шумпетер ; пер. с англ. – Москва : Прогресс, 1982. – 455 с.

26. Юткина Т. Ф. Налоговедение: от реформы к реформе / Т. Ф. Юткина. – Москва : Инфра–М, 1993. – 293 с.

27. Яковец Ю. В. Предвидение будущего: парадигма цикличности / Ю. В. Яковец. – Москва : Ассоциация "прогнозы и циклы". Серия "Новое в прогнозировании: теория, методы, опыт", 1992.

28. Яковец Ю. В. Цикличность как всеобщее свойство природы / Ю. В. Яковец, А. Г. Гамбурцев // Вест. РАН. – 1996. – август. – Т. 66, № 8. – С. 730.

13.3. Інформаційні ресурси

29. Агарков В. И. Закономерности частоты возникновения и распространения болезней, связанных с расстройством психики и поведения населения при макроэкономических кризисах в условиях крупного промышленного региона [Электронный ресурс] / В. И. Агарков, С. В. Грищенко, Е. И. Евтушенко. – Режим доступа : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Mp_2011_16_4_27.pdf.

30. Балакірєва О. М. Соціально-економічне самопочуття населення України наприкінці 2011 р. [Електронний ресурс] / О. М. Балакірєва, Д. А. Дмитрук, Ю. В. Серєда. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Usoc_2011_4_14.pdf.

31. Брятко А. А. Світова фінансово-економічна криза: глобальні тенденції та українські реалії [Електронний ресурс] / А. А. Брятко. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Npchdupol_2013_212_200_9.pdf.

32. Буравльов Є. П. Соціально-економічні тенденції та "піраміда технологічного розвитку" [Електронний ресурс] / Є. П. Буравльов, М. М. Шевченко. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/jpdf/vnanu_2013_6_7.pdf.

33. Гузева Л. Ю. Світова економічна криза та її вплив на економіку України. Роль держави в її подоланні [Електронний ресурс] / Л. Ю. Гузева. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/jpdf/Uproz_2013_19_25.pdf.

34. Длугопольський О. В. Фіскальний федералізм та бюджетні реформи за умов фінансово-економічної кризи [Електронний ресурс] / О. В. Длугопольський. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/jpdf/Npdntu_ekon_2014_1_33.pdf.

35. Економічна криза в Україні: виміри, ризики, перспективи [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://old.niss.gov.ua/book/vidannya/Ekon.kriza.pdf>.

36. Економічна криза зменшила розмір відкатів з 30 % до 10 % Європейського союзу [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.ukrrudprom.ua/digest/Oleksy_Hmara_Ekonomchna_kriza_zmenshila_rozmr_vdkatv_z_30_do_10.html.

37. Заблоцький М. Б. Централізована фінансово-економічна управлінська система і причини кризи недовиробництва [Електронний ресурс] / М. Б. Заблоцький. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/nvnltu_2014_24.1_41.pdf.

38. Засанська Н. Д. Зіставний аналіз системно-структурної організації мікрополів. Економічна криза /economical crisis в сучасній українській та англійській мовах [Електронний ресурс] / Н. Д. Засанська. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Nznuoaf_2013_39_13.pdf

39. Индекс антикризисной эффективности – февраль 2009 г. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.fbk.ru/library/research_library/141049/

40. Канафоцька Г. Стан і перспективи розвитку інноваційних процесів в Україні [Електронний ресурс] / Г. Канафоцька. – Режим доступу : nanoinnovation.livejournal.com.

41. Карасьова Н. А. Світова продовольча криза та перспективи аграрного сектору України [Електронний ресурс] / Н. А. Карасьова. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Magisterium_ek_2014_56_18.pdf.

42. Копилюк О. І. Фінансово-економічна криза та її вплив на формування регіональної політики розвитку банківської системи України [Електронний ресурс] / О. І. Копилюк. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/ekonpr_2014_2_4.pdf.

43. Косарева І. П. Фінансові кризи: сутність, наслідки, світовий досвід [Електронний ресурс] / І. П. Косарева, С. І. Асауленко. – Режим доступу : [http://nbuv.gov.ua/j-pdf/esprstp_2013_2\(2\)_22.pdf](http://nbuv.gov.ua/j-pdf/esprstp_2013_2(2)_22.pdf).

44. Косарева І. П. Проблеми розвитку іпотечного ринку в Україні [Електронний ресурс] / І. П. Косарева, Г. О. Сукрушева. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/old_jrn/natural/Vcpi/TPtEV/2013_20/statti/22kosar.pdf.

45. Кривов'язюк І. В. Криза та інноваційна діяльність промислових підприємств України [Електронний ресурс] / І. В. Кривов'язюк. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/ape_2014_9_28.pdf

46. Круцяк Д. Б. Світова економічна криза та її вплив на валютне регулювання в Україні [Електронний ресурс] / Д. Б. Круцяк. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/ao_2008_2_20.pdf

47. Кузнецов КИІВ Криза руйнує інноваційний розвиток в Україні [Електронний ресурс] / К. Кузнецов. – Режим доступу : www.epravda.com.ua.

48. Мельнік Л. О. Глобальна світова фінансова криза та її вплив на розвиток економіки України [Електронний ресурс] / Л. О. Мельнік, І. М. Самофал, Т. В. Шершень. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/jpdf/esprstp_2009_2_65.pdf.

49. Налоги: международные новости и информация [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.taxationinfonews.ru>.

50. Невмержицька О. В. Наслідки впливу світової фінансової кризи на економіку України [Електронний ресурс] / О. В. Невмержицька, О. Ю. Кузнецов. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Fkd_2013_1_25.pdf.

51. Окабе Й. Політико-економічна ситуація в Японії у контексті кризи українсько-російських відносин та роль Транс-Тихоокеанського партнерства [Електронний ресурс] / Й. Окабе. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/agrog_2014_2_3.pdf.

52. Олешко А. А. Генезис антикризового регулювання економіки України [Електронний ресурс] / А. А. Олешко. – Режим доступу : www.economy.nauka.com.ua.

53. Онищенко В. П. Онтологічний контекст економічної кризи [Електронний ресурс] / В. П. Онищенко. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/EkUk_2014_4_2.pdf.

54. Офіційний сайт Державної служби статистики України. – Режим доступу : <http://http://www.ukrstat.gov.ua/>.

55. Павліковський А. М. Фінансово-економічна криза в Україні: причини, актуальні тенденції та перспективи подолання [Електронний ресурс] / А. М. Павліковський. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/frvu_2011_5_3.pdf.

56. Пальчук О. І. Глобальна економічна криза. Уроки для державного регулювання [Електронний ресурс] / О. І. Пальчук. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Vknutd_2013_3_31.pdf.

57. Рязанов В. Т. Економічна політика після кризи: чи стане вона знову кейнсіанською? [Електронний ресурс] / В. Т. Рязанов. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/EkUk_2014_5_2.pdf.

58. Скорик Г. І. Сучасна економічна криза в Україні: передумови, прояви і ризики [Електронний ресурс] / Г. І. Скорик, В. В. Барінов. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Nzlubp_2010_4_37.pdf.

59. Статистична служба Європейського союзу [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/eurostat/home/>

60. Тригуб П. М. Світова фінансово-економічна криза і Україна [Електронний ресурс] / П. М. Тригуб. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Npchdui_2009_104_91_3.pdf

61. Тупчій В. А. Фінансово-економічна криза: сутність, шляхи і методи її подолання / В. А. Тупчій, Ю. І. Тупчій, К. Л. Мельник // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/esprstp_2010_1_14.pdf

62. Фінансово-економічна криза та можливості подальшого розвитку коксохімічних підприємств України [Електронний ресурс] / О. М. Тищенко, І. М. Волик, Н. В. Белікова. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/econpr_2009_2_10.pdf.

63. Флейчук М. І. Боргова криза європейських країн та її наслідки для світової економіки [Електронний ресурс] / М. І. Флейчук, Н. А. Гнат. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/ape_2012_5_7.pdf.

64. Хасанська Н. Д. Зіставний аналіз мікрополів економічна криза /economical crisis в українській та англійській мовах [Електронний ресурс] / Н. Д. Хасанська. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Nznuoaf_2012_29_93.pdf

65. Хвесик М. А. Екологічна криза в Україні: соціально-економічні наслідки та шляхи їх подолання [Електронний ресурс] / М. А. Хвесик, А. В. Степаненко. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/jpdf/EkUk_2014_1_7.pdf

Додатки

Додаток А
Таблиця А.1

Структура складових професійних компетентностей з навчальної дисципліни "Антикризова податкова політика" за Національною рамкою кваліфікацій України

Складові компетентності, яка формується в рамках теми	Мінімальний досвід	Знання	Вміння	Комунікації	Автономність і відповідальність
1	2	3	4	5	6
Тема 1. Циклічність економічного розвитку як об'єктивна закономірність					
Володіти основними поняттями, що використовуються у ході аналізу циклічності економічного розвитку. Розрізняти стадії циклу. Надавати характеристику стадій економічного циклу	Сутність понять, що використовуються у ході аналізу циклічності економічного розвитку	Знання характеристик та основних закономірностей циклічності економічного розвитку. Знання основних характеристик стадій економічного циклу	Ідентифікувати стадії економічного циклу	Ефективно формувати комунікаційну стратегію щодо аналізу циклічності економічного розвитку	Відповідальність за точну ідентифікацію стадій економічного циклу
Тема 2. Вплив криз на розвиток світової економіки					
Визначати причини виникнення економічних криз. З'ясувати наслідки кризових явищ для економіки держави та соціальної сфери	Характер виникнення та розвитку кризових явищ в економіці держави	Знання основних характеристик ознак, характерних для спадної частини економічного циклу	Ідентифікувати причини виникнення кризових явищ в економіці держави	Презентувати результати визначення причин, наслідків економічних криз	Відповідальність за точність і коректність характеристики кризових явищ в економіці
Тема 3. Антикризова економічна політика держави					
Обґрунтовувати необхідність провадження комплексів заходів антикризової економічної політики	Характеристика загальних правил провадження антикризової економічної політики	Знання методичних основ формування антикризової політики	Формувати заходи антикризової політики залежно від характеру кризових явищ	Презентувати сформовані заходи антикризової політики	Відповідальність за формування заходів антикризової політики залежно від характеру кризи

Продовження додатка А
Продовження табл. А.1

1	2	3	4	5	6
Тема 4. Особливості провадження антикризової податкової політики					
Визначати характер заходів антикризової податкової політики, що необхідно впроваджувати залежно від характеру кризових явищ	Визначення категоріального апарату щодо провадження антикризової податкової політики	Знання методичних основ провадження антикризової податкової політики	Ідентифікувати види антикризової податкової політики	Презентувати результати визначення характеру заходів антикризової податкової політики	Відповідальність за точність і коректність визначення характеру заходів антикризової податкової політики
Тема 5. Інструментарій антикризової податкової політики					
Визначати та характеризувати інструментарій антикризової податкової політики	Визначення загальних умов формування інструментарію антикризової податкової політики	Знання методичних основ формування інструментарію антикризової податкової політики	Класифікувати інструменти антикризової податкової політики	Презентувати результати класифікації інструментів антикризової податкової політики	Відповідальність за точність і коректність класифікації інструментів антикризової податкової політики
Тема 6. Особливості застосування регулюючого потенціалу оподаткування доходів фізичних та юридичних осіб в період економічної кризи					
Обґрунтовувати інструментарій антикризової політики щодо оподаткування доходів фізичних та юридичних осіб	Визначення загальних умов щодо формування інструментарію антикризової політики щодо оподаткування доходів фізичних та юридичних осіб	Знання методичних основ формування інструментарію антикризової політики щодо оподаткування ПДФО та ППП	Формувати інструментарій антикризової політики щодо оподаткування доходів фізичних та юридичних осіб	Презентувати результати формування інструментарію антикризової політики щодо оподаткування ПДФО та ППП	Відповідальність за коректність формування інструментарію антикризової політики щодо оподаткування ПДФО та ППП
Тема 7. Антикризовий регулюючий потенціал непрямих податків					
Обґрунтовувати інструментарій антикризової політики щодо оподаткування непрямыми податками	Визначення загальних умов щодо формування інструментарію антикризової політики щодо оподаткування ПДВ, акцизами та митом	Знання методичних основ формування інструментарію антикризової політики щодо оподаткування непрямыми податками	Формувати інструментарій антикризової політики щодо оподаткування ПДВ, акцизами та митом	Презентувати результати формування інструментарію антикризової політики щодо оподаткування непрямыми податками	Відповідальність за коректність формування інструментарію антикризової політики щодо оподаткування непрямыми податками

Закінчення додатка А
Закінчення табл. А.1

1	2	3	4	5	6
Тема 8. Особливості формування інструментарію антикризової податкової політики щодо майнових та інших податків					
Обґрунтувати інструментарій антикризової політики щодо оподаткування майновими податками	Визначення загальних умов щодо формування інструментарію антикризової політики щодо оподаткування майновими податками	Знання методичних основ інструментарію антикризової політики щодо оподаткування майновими податками	Формувати інструментарій антикризової політики щодо оподаткування майновими податками	Презентувати результати формування інструментарію антикризової політики щодо оподаткування майновими податками	Відповідальність за коректність формування інструментарію антикризової політики щодо оподаткування майновими податками
Тема 9. Особливості формування комплексу інструментів антикризової податкової політики					
Визначати особливості пільгового оподаткування. Визначати особливості визначення лагів податкової політики. Визначати наслідки застосування комплексів інструментів антикризової податкової політики	Поняття "лагів податкової політики". Основи застосування податкових пільг у період економічних криз	Знання основних видів лагів податкової політики	Здійснювати формування комплексу інструментів антикризової податкової політики	Презентувати результати формування комплексу інструментів антикризової податкової політики	Відповідальність за коректність формування комплексу інструментів антикризової податкової політики
Тема 10. Антикризова податкова політика підприємства					
Використовувати механізм пільгового оподаткування прибутку підприємств для оптимізації податкових зобов'язань платників податків під час економічних криз. Використовувати механізм податкових пільг з ПДВ для оптимізації податкових зобов'язань платників податків в періоди економічних криз	Сутність та значущість категорій "податкове планування" та "оптимізація податкових зобов'язань"	Знання методичних основ податкового планування на підприємстві та мінімізації податкових зобов'язань підприємства під час економічних криз	Здійснювати податкове планування на підприємстві з метою мінімізації податкових зобов'язань під час економічних криз	Презентувати результати антикризового корпоративного податкового планування	Відповідальність за точність, правомірність і коректність оптимізації податкових зобов'язань підприємств під час економічних криз

Зміст

Вступ.....	3
1. Опис навчальної дисципліни	4
2. Мета та завдання навчальної дисципліни	4
3. Програма навчальної дисципліни	7
4. Структура навчальної дисципліни.....	12
5. Теми та плани семінарських занять.....	13
6. Теми практичних занять	15
6.1. Приклади типових практичних завдань за темами.....	17
7. Самостійна робота.....	18
8. Контрольні запитання для самодіагностики	21
9. Індивідуально-консультативна робота	27
10. Методи навчання	27
11. Методи контролю	31
12. Розподіл балів, які отримують студенти	37
13. Рекомендована література.....	43
13.1. Основна	43
13.2. Додаткова	44
13.3. Інформаційні ресурси.....	45
Додатки.....	49

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

Робоча програма
навчальної дисципліни
"АНТИКРИЗОВА ПОДАТКОВА ПОЛІТИКА"
для студентів спеціальності
8.03050801 "Фінанси і кредит"
денної форми навчання

Самостійне електронне текстове мережеве видання

Укладачі: **Іванов** Юрій Борисович
Костяна Оксана Вікторівна

Відповідальний за видання *О. Є. Найденко*

Редактор *О. Г. Лященко*

Коректор *О. Г. Лященко*

План 2016 р. Поз. № 49 ЕВ. Обсяг 53 с.

Видавець і виготовлювач – ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 61166, м. Харків, просп. Науки, 9-А
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру
ДК № 4853 від 20.02.2015 р.